

Opintokeskusten järjestöt muutoksessa - ohjaamismenetelmiä järjestöjen käyttöön

Tiivistelmä

Opintokeskukset ry sai Opetus- ja kulttuuriministeriöltä 64 000 euron rahoituksen Opintokeskusten järjestöt muutoksessa hankkeelle. Hanke toteutettiin opintokeskusten yhteistyönä ja niiden keskuudestaan nimeämien henkilöiden voimin. TJS Opintokeskuksen kehittämisasiantuntija Sikke Leinikki nimettiin hankkeen koordinaattoriksi ja talousvastaavaksi TSL:n talouspäällikkö Soili Vivolin. Muut hankkeessa toimijat valikoituivat opintokeskuksista kiinnostuksen mukaan. Hankkeeseen käytettiin raportoituja työtunteja eri opintokeskuksissa yhteensä reilusti yli 1100 ja mukana toimivat ainakin

- Aaro Harju, Tuula Hyystinmäki, Jaakko Rantala ja Minna Lepistö, Kansalaisfoorumi
- Anneliina Wevelsiep ja Tiina Huhtala KSL
- Eeva Jeronen, Heidi Ristolainen, Lea Lihavainen ja Annika Tahvanainen-Jaatinen, Sivis
- Merja Hanhela, Inka Ukkola, Marika Ojala ja Sikke Leinikki, TJS
- Paula Yliselä ja Suvi Kaljunen MSL
- Pirjo von Essen, Agricola-opisto
- Raimo Oksanen, Mika Ukkola, Sanna Viljakainen, Inari Juntumaa, Mervi Ylitalo, TSL
- Sanna Hämäläinen, Annika Kokko ja Jyrki Selenius, Kansio
- Sixten Sandström, Anna-Karin Öhman ja; Sebastian Gripenberg, Sfv
- Ville Ylikahri ja Meri Tennilä ViSio

Hanke tuotti uutta tietoa ja uusia välineitä muutoksen hallintaan sekä opintokeskuksissa että niiden järjestöissä. Tieto jaetaan osallistu.fi -sivuston yhteyteen rakennetuilla opintokeskusten sisäisillä hankesivuilla.

Tausta ja hankkeen lähtökohta

Suomessa yhteiskunta muuttuu moneen suuntaan. Muutoksen moninaisuus ja jatkuvuus aiheuttavat hämmennystä järjestöissä, aktiivitoimijoissa ja opintokeskuksissa. Niissä on herännyt tarve ymmärtää muutoksia ja pohtia mahdollisuuksia ohjata omaa toimintaa muutosten keskellä. Koska muutos näyttää eri järjestöjen näkökulmasta ja arvoista riippuen hyvin erilaiselta, on opeteltava keinoja etsiä yhteisiä toimintamahdollisuuksia. Yhteisten toimintamahdollisuuksien hahmottaminen auttaa yksilöitä, järjestöjä ja opintokeskuksia löytämään uusia, mahdollisesti tuottavampia tapoja toimia muutoksessa. Muutossuuntia joudutaan tulevaisuudessa tarkastelemaan digitalisaation sekä esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan järjestöissä kilpailulainsäädännön muuttumisen vuoksi. Tai työelämässä toimivat järjestöt joutuvat kehittämään uusia toimintatapoja työelämälainsäädännön muuttumisen ja maahanmuuton

vilkastumisen vuoksi. Isot muutokset muokkaavat järjestöjen toimintaa voimakkaasti ja lisäävät tarvetta keskinäiseen kouluttautumiseen ja yhteiseen uusien toimintatapojen luomiseen.

Opintokeskukset ry on lyhyen historiansa aikana kehittänyt jäsenjärjestöjensä muutosvalmiuksia niukkojen resurssiensa puitteissa. Vuosittaisissa koulutustapahtumissa on tuettu opintokeskusten ammattilaisia kohtaamaan jäsenjärjestökentässä tapahtuvia muutoksia. Tämä on koettu hyväksi aluksi yhteistyön ja yhteisen muutosvalmiuden oppimisen tavaksi, mutta samalla on todettu, että yksi koulutuspäivä vuodessa on aivan liian vähän, jotta merkittäviä muutoksia saataisiin aikaan. Tällä hankkeella opintokeskukset lähtivät järjestöjen kanssa yhdessä isommalle ja jatkuvalla matkalle muutostarpeeseen vastaamiseen.

Tavoitteet

Opintokeskusten yhteisen hankkeen tavoitteena oli tuottaa opintokeskuksille toimintamallit, joiden avulla järjestöjen työntekijät ja vapaaehtoiset osaavat ns. muutospajoissa kohderyhmäänsä osallistaen tutkia tulossa olevaa muutosta ja suuntaamaan kehittämistoimet muutoksen aikaansaamiseksi.

Erityisesti maahanmuuttajien ja turvapaikan hakijoiden parissa työskenteleville järjestötoimijoille haluttiin saada käyttöön työskentelymalli, joka tukee tämän kohderyhmän kotouttamistoimia.

Lisäksi tavoitteena oli tuottaa järjestöjen käyttöön tietoa, jolla järjestö pystyy täsmentämään omaan kohderyhmäänsä kuuluvien erityiset tarpeet muutoksessa. Hankkeessa haluttiin myös selvittää, mitä osaamista - ja mahdollisesti koulutusta - järjestöjen työntekijät ja vapaaehtoistoimijat tarvitsevat muutoksen ohjaamisessa.

Tavoitteena oli, että hankkeen päättyessä opintokeskuksilla on osaamista ja välineitä tunnistaa toimintaympäristön muutoksia ja vastata muutosten tuomiin haasteisiin. Lisäksi jokaisella opintokeskuksella on välineitä kouluttaa omaa toimintakenttäänsä.

Hankkeeseen nimettiin koordinaattoriksi kehittämisasiantuntija, VTT Sikke Leinikki TJS

Opintokeskuksesta. Talousasioista vastasi Soili Vivolin TSL:stä. Koordinaattori toimi jokaisen projektissa työskentelevän työryhmän apuna ja kokosi tuotettavat tiedot yhteen paikkaan. Ryhmät raportoivat toiminnastaan projektikoordinaattorille säännöllisesti yhdessä sovitulla tavalla. Hankkeen ohjausryhmänä toimi Opintokeskukset ry:n hallitus.

Toiminta

Yksitoista opintokeskusta käynnisti hankkeen muutostaitojen kohentamiseksi aloituskyselyllä ja sen perustella järjestetyllä aloitusseminaarilla. Aloitusseminaarissa 15.3.2016 tarkennettiin hankkeen eteneminen, nimettiin vastuuhenkilöt, sovittiin pelisäännöistä ja tarkennettiin kunkin teemaryhmän toimintaa. Pelisäännöistä sovittaessa muodostetaan pilottiteemojen ryhmien nimetyistä vastuuhenkilöistä sisällöllinen ohjausryhmä. Tavoitteena oli, että tieto hankkeen etenemisestä leviää ihmisten kertomana laajalle, saadaan jatkuvuutta ja sitoutumista hankkeeseen. Sovittiin myös, että hankeasioista ulkoista viestintää ei tehdä, koska kyse on Opintokeskusten sisäisestä hankkeesta. Hankkeen tuotokset toki saatetaan opintokeskusten kentälle käyttöön opintokeskusten normaaleja

viestintäkanavia käyttäen. Opintokeskukset viestivät toisilleen osallistu.fi -sivuille tehtävän hankeryhmän avulla. Täällä toimivat myös teemaryhmät. Lisäksi sovittiin, että

- 1 Jos eri työryhmät kokevat avuttomuutta tai ettei homma etene, ne pyytävät apua koordinaattorilta.
- 2 Jos jokin asia jää ryhmiltä tekemättä, mutta se ei haittaa kuin kyseessä olevaa opintokeskusta, siihen ei kiinnitetä huomiota.
- 3 Jos syntyy epäily sellaisesta pelisääntöjen rikkomisesta, jotka vaikeuttavat hankkeen toteutumista, siitä ilmoitetaan koordinaattorille, joka aluksi kysyy syytä. Jos asia ei etene, koordinaattori siirtää asian ohjausryhmälle.

Hankkeen alussa yhdessä sovitut pelisäännöt takasivat teemaryhmille hyvät toimintaolosuhteet ja hanke eteni mallikkaasti suunnitelman mukaisesti. Yhteisiä tapahtumia tosin järjestettiin enemmän kuin alussa suunniteltiin, mutta tämä todettiin vain edistävän hankkeen päämääriä entistä paremmin.

Hankkeen eteneminen

Hanke käynnistyi Opintokeskuksille osoitetulla kyselyllä heti vuoden alussa. Kyselyn laati projektikoordinaattori Sikke Leinikki ja kukin opintokeskus vastasi siihen kerran. Kyselyn perusteella järjestettiin aloitusseminaari, ja siinä tarkennettiin hankkeen käytännön eteneminen. Sovittiin, että edetään neljässä teemaryhmässä: digitalisaatio, järjestöjohtaminen, maahanmuutto ja työelämän muutos. Hankesuunnitelmassa mainittu sote-muutos jäin teemana pois, koska siihen ei löytynyt halukkuutta. Myös uudistuksen eteneminen näytti silloin hyvin epävarmalta.

Hanke eteni alussa sovittujen pelisääntöjen ja hakemuksessa kuvattujen tavoitteiden mukaisesti. Aloitusseminaarissa sovittiin, että kukin teemaryhmä saa käytettäväkseen 5000 euroa erilaisiin yhteisiin tapahtumiin ja yhdessä järjestetään loppuseminaari 100 -vuotta järjestötoimintaa Suomessa. Lisäksi valjastettiin Opintokeskukset ry:n perinteinen Opintokeskuspäivä (29.9.2016) muutoshankkeen eteenpäin viemiseen.

Teemaryhmien työn etenemisen seurantaan käytettiin sisällöllisen ohjausryhmän kokouksia (25.5.; 15.8.; 15.9.; 24.20.2016 ja 10.1.2017) sekä sähköpostia kiireellisten asioiden selvittämiseen ja Osallistu.fi -sivustolle tehtyjä hankeryhmiä tapahtumien ja tietojen kokoamiseen.

Tulokset

Hanke eteni teemaryhmien ja yhteisten tapahtumien avulla. Siksi eteneminen myös esitellään teemojen ja tapahtumien avulla.

Järjestöjohtamisen teema

Järjestöjohtamisen teemaryhmä päätyi kehittämään hyviä käytäntöjä yhteen tuomalla järjestökoulutukseen ns. uutta koulutuspakettia. Työ alkoi sillä, että SLEPTE-menetelmän avulla kartoitettiin toimintaympäristön haasteita ja pohdittiin niiden kautta, mitä osaamishaasteita ne

tuottavat järjestöjen johtajille. Näiden osaamisvaatimusten jäsentelystä päädyttiin koulutuskokonaisuuteen, joka sisältää seuraavat otsikot: Arvojohtaminen, Osallistava päätöksenteko, Varainhankinta ja projektijohtaminen, Viestintä ja vaikuttaminen sekä Hiljaisen tiedon siirtäminen. Työryhmä kokosi näiden otsikoiden alle erilaisia menetelmiä, joilla aiheita voi käsitellä koulutuksissa. Menetelmät jaettiin opintokeskuksille Osallistu.fi -sivuille rakennetun hankesivuston avulla. Siellä ne ovat jatkossakin opintokeskusten käytettävissä.

Teemaryhmän vetäjänä toimi Sanna Viljakainen TSL:stä. Muut jäsenet olivat Merja Hanhela (TJS), Jyrki Selenius (Kansio), Sebastian Gripenberg (SFV), Anna Latva-Pukkila (Kansalaisfoorumi), Jaakko Rantala (Kansalaisfoorumi), Mia Valanne (Sivis) Pirjo von Essen (Agricola)

Työelämän muutos-teema

Työelämän muutoksia käsitellyt teemaryhmä järjesti yhdessä Työelämän muutos -koulutuksen. Ryhmä lähti ajatuksesta, että Suomessa tapahtuu suuria ja pieniä muutoksia, jotka heijastuvat järjestöjen arkeen ja muokkaavat niiden perustehtävää ja sen painotuksia. Tällaisia muutoksia ovat esimerkiksi sote, budjettileikkaukset tai kuntafuusiot. Koulutuksen perusteella muodostettiin mallikoulutuksen, jossa tunnistetaan ja arvioidaan ympäristön muutosten vaikutuksia järjestön perustehtävään sekä annetaan välineitä muutoksenhallintaan. Näin opintokeskus voi auttaa jäsenkenttäänsä ja yhdistyksiään, kun nähdään, että edessä on suuria tai pieniä työelämämuutoksia. Koulutuskonsepti koostuu seuraavista osista:

- Perustehtävän tarkastelu: Katsomme, mikä on säännöissä nimetty perustehtäväkokonaisuutemme, miksi olemme järjestönä jäsenillemme tärkeitä, puhumme siitä miten sanoitamme perustehtäväämme ja mitä sisältöjä ja käytännön tehtäviä meille perustehtävästä tulee
- Toimintaympäristön analyysi: Nimeämme mitä sosiaalisia, lainsäädännöllisiä, taloudellisia, poliittisia, teknologisia ja ympäristömuutoksia näemme, kun katsomme edessä olevaa tulevaisuutta, miten tunnistamme muutokset tavalla, jossa kaikkien osallistujien näkemys pääsee esiin
- Priorisointi: Tunnistamme keskeiset muutoksista tavalla, joka ei henkilöi nimettyjä tulevaisuushaasteita eikä aseta yhtä keskustelijoista (puheenjohtaja, paikalla oleva liiton edustaja) muita painoarvoisempaan asemaan
- Toimintasuunnitelma: Muodostamme keskeisimmille toiminnan tavoitteille omat aikataulutetut toimintasuunnitelmat, joissa tehtävät vastuutetaan

Teemaryhmän vetäjänä toimi Inka Ukkola TJS Opintokeskuksesta. Muut jäsenet olivat Heidi Ristolainen (Sivis), Inari Juntumaa (TSL) ja Anneliina Wievelsiep (KSL).

Maahanmuuttajat ja kansalaisaktiivisuus -teema

Lisääntynyt maahanmuutto on tuonut monille järjestöille uusia mahdollisuuksia ja haasteita. Samalla yhteiskunnassa on tarve nykyistä paremmalle uusien tulijoiden kotouttamiselle. Siksi opintokeskukset valitsivat teeman yhdeksi hankkeen painopisteeksi. Hankkeessa tuettiin opintokeskusten ja järjestöjen ammattilaisia maahanmuuttajien kotouttamisessa.

Hankkeen taustalla oli Opintokeskukset ry:n vuoden 2015 lopussa teettämä selvitys opintokeskusten valmiuksista kohdata ja kouluttaa maahanmuuttajia. Teemaryhmä perehtyi työnsä pohjaksi myös Opetushallituksen tuottamaan selvitykseen vapaan sivistystyön maahanmuuttajakoulutuksista.

Työryhmä kehitti yksinkertaisen verkostoitumisseminaarin mallin ja järjesti seminaarit kolmella paikkakunnalla: Turussa 21.9., Helsingissä 12.10. ja Joensuussa 10.11. Seminaarit oli suunnattu kansalaisjärjestöjen ammattilaisille ja vapaaehtoisille. Seminaareissa keskityttiin pohtimaan malleja maahanmuuttajien saamiseksi mukaan järjestöjen toimintaan. Samalla seminaarit tarjosivat alustan eri järjestötoimijoiden verkostoitumiselle. Verkostoitumiselle oli selvästi tilausta, sillä kaikki seminaarit vetivät salit täyteen järjestökentän ammattilaisia. Yhteensä seminaareihin osallistui yli 100 henkilöä.

Seminaareissa kootun tiedon perusteella koottiin ideapaketti järjestöjen käyttöön. Siitä otettiin pieni painos, jota jaettiin eri tilaisuuksissa. Lisäksi opas julkaistiin sähköisesti opintokeskusten verkkosivulla.

Opas löytyy osoitteesta

[https://www.opintokeskukset.fi/@Bin/452797/Uudet suomalaiset mukaan yhdistykseen ideapaketti 2016.pdf](https://www.opintokeskukset.fi/@Bin/452797/Uudet-suomalaiset-mukaan-yhdistykseen-ideapaketti-2016.pdf) ja on myös liitteenä.

Maahanmuuttajat ja kansalaisaktiivisuus teemaryhmän vetäjänä toimi Ville Ylikahri ViSiosta ja jäsenet olivat: Eeva Jeronen (Sivis), Pirjo von Essen (Agricola), Tiina Huhtala (KL), Lea Lihavainen (Sivis), Suvi Kaljunen (MSL), Annika Tahvanainen-Jaatinen (Sivis) ja Minna Lepistö (Sivis)

Digitaalisuus-teema

Digitaalisuus oli hankkeen läpikulkeva teema. Siksi työn ja tulosten jakaminen aiemmassa hankkeessa tuotetun osallistu.fi -sivuston avulla on tärkeä osa yhdessä oppimista. Teemaryhmä jakoi työskentelynsä kolmeen ulottuvuuteen, joiden avulla hankkeen opit levitetään myös opintokeskusten järjestöille:

- Opintokeskusten verkkopedagogiikan haltuunotto. Tässä työryhmä syvensi pedagogisia näkemyksiä vertaisoppimisen, keskustelujen ja kokeilujen kautta.
- Miten opetetaan verkossa järjestöjä. Tässä paneuduttiin uusien osallistavien digitaalisten menetelmien haltuunottoon kokeilemalla mm. Kahoot-kyselyjä, Padlet ja Flinga työskentelyalustoja sekä Adobe Sparks-työkalua tuotosten jakamisessa.
- Teknologian hyödyntäminen tapahtumissa. Työryhmä järjesti kolme mediapajaa sekä hyödynsi yhteisissä tapahtumissa erilaisia osallistavia teknologioita. Harjoiteltiin striimausta Opintokeskuspäivässä, Verkko-ohjauksen seminaarissa ja 100-vuotta järjestötoimintaa Suomessa -seminaarissa. Perehdyttiin kokouksissa ja tapahtumissa myös uusiin julkaisukanaviin ja tekijänoikeuksiin. Lisäksi pohdittiin sitä, miten huomioidaan opetuksen perustana dialogisuus ja vapaaehtoisuus.

Konkreettiset tuotokset hankkeesta olivat kolme mediapajaa ja opintokeskusten omien verkkokoulutusten kehittäminen sekä Kestävän työn verkkokurssi, joka löytyy osallistu.fi sivulta

(<http://www.osallistu.fi/tyoelamassa/kestava-tyo/verkkokurssi/>). Sovittiin myös, että ryhmä kerää osallistu.fi -sivuille luettelon erilaisista digitaalisista välineistä ja niiden käyttötavoista.

Teemaryhmän vetäjän toimi Raimo Oksanen TSL:stä. Muut jäsenet olivat Marika Ojala (TJS Opintokeskus), Sanna Hämäläinen (Kansio), Meri Tennilä (Visio), Tuula Hyytinenmäki (Kansalaisfoorumi) ja Sikke Leinikki (TJS Opintokeskus).

Verkko-ohjausseminaari 17.8.2016

Digitaalisuus ja verkko-ohjaaminen on ollut hankkeen kantava teema. Siksi digitaalisuusteemaryhmä järjesti yhdessä SAK:n työelämän verkko-opiston kanssa avoimen koulutuksen, jossa pureuduttiin verkko-ohjaamisen pedagogiikkaan ja välineisiin. Tilaisuus järjestettiin Tehyn tiloissa Pasilassa ja välitettiin suorastriimauksena, etäosallistujia osallistettiin tarjoamalla mahdollisuus osallistua verkon yli samoihin yleisöä aktivoiviin keskusteluihin opetusteknologiaa hyödyntäviin kyselyihin ja äänestyksiin. Etäosallistujia oli parhaimmillaan noin 40 henkilöä. Tilaisuudessa verkkopedagogi Hanne Koli alusti verkkokoulutuksen suunnittelusta ja toteutuksesta pedagogisesta näkökulmasta ja painotti erityisesti opiskelijan tarvetta saada henkilökohtaista ja ajantasaista palautetta etenemisestään. Sitten Sara Peltola opasti kohtaavaan sähköpostin käyttöön ja Inari Juntumaa kokosi aamun annin sähköisesti. Iltapäivällä perehdyttiin peleihin ja muihin motivointikeinoihin Arja Sipolan opastuksella sekä Marika Ojalan johdolla osallistamiseen sosiaalisessa mediassa. Osallistujia paikan päällä oli noin 70 henkilöä. Tilaisuuden tuloksena ymmärrys verkkopedagogiikasta, pelillisyydestä ja osallistamisesta verkossa lisääntyi.

Opintokeskuspäivä 29.9.2016

Opintokeskuspäivässä 29.9.2016 koottiin hankkeen tuloksia siihen mennessä, jatkettiin teemaryhmien työtä sekä järjestettiin hankeideoinnin työpajat. Tilaisuus järjestettiin hotelli Arthurissa Helsingissä ja striimattiin suorana muualle. Osallistujia Opintokeskuspäivässä oli 62 henkilöä eri opintokeskuksista. Työpajat ja koko opintokeskuspäivä valjastettiin muutoshankkeelle ja digitaalisten työvälineiden testaamiseen. Alustuksissa tutkittiin tulevaisuutta (Jukka Vepsäläinen), perehdyttiin uusiin menetelmiin rakentaa tulevaisuutta järjestöissä (Jonna Aakkula) sekä kerrattiin Opintokeskukset ry:n toimintaa ja hankkeen etenemistä. Päivästä on koottu sähköinen koonti, joka löytyy osoitteesta:

<http://www.osallistu.fi/opintokeskuspäivä/>

Opintokeskuspäivässä kokoontui myös hankeideointiryhmä, joka totesi, että tarvitaan yhteiset hankkeet ainakin näistä:

- Henkilöstökoulutus digiosaamisen kehittämiseksi.
- Hiljaisen tiedon siirto, tästä koulutusta ja materiaalia järjestöille
- Järjestötoiminnan koulutus peruskouluihin, perusteluina mm. yhteiskuntavastuun laajentaminen, osallistaminen, yhdistäminen, kansalaisyhteiskunnan perustana toimiminen. tässä osina mm. Jäsenjärjestöjen tukeminen, Järjestöt avoinna kaikille, Jatkuva sukupolven vaihdos yhdistyksissä, Miksi lähdän mukaan eli motivointi, Miten mahdollistan mukaan tulemisen, Miten saan tutkinnon järjestötoiminnasta

Lisäksi todettiin, että yhteisillä hankkeilla - kuten tällä - varmistetaan, että opintokeskusten järjestöt pystyvät vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja demokratian vahvistumiseen, työntekijöiden osaaminen ajanmukaistuu, koko järjestökenttä hyötyy vaikuttavuuden kohenemisesta, järjestötyön brändi kirkastuu ja järjestötyön yhteiskunnallinen merkitys selviää myös nuorille. Järjestökenttä ja yhteiskunnallinen elämä virkistyy ja opintokeskusten perustehtävä järjestöjen tukena vahvistuu. Merkittävä rooli järjestöillä on myös siinä, että lisääntyvä eriarvoistumiskehitys saadaan käännettyä, yksilökeskeisyys alkaa muuttua yhteisöllisyydeksi ja erilaisuutta opitaan arvostamaan. Hankkeilla lisätään ymmärrystä siitä, miten järjestöistä saadaan identiteetin kiinnittämispaikkoja. Hankkeilla myös järjestöpedagogiikka kehittyy ja järjestökoulutus saa uusia muotoja.

100 vuotta järjestötoimintaa Suomessa 15.12.2016

Hankkeen konkreettiset tulokset teemaryhmittäin saatiin jakoon opintokeskusten järjestöille 100 vuotta järjestötoimintaa Suomessa seminaarissa 15.12.2016. Osallistujia eri opintokeskuksista sekä niiden järjestöistä oli 62 ilmoittautunutta ja noin 10 muuten paikalle saapunutta.

Tampere-talossa järjestetyn seminaarin avasi Suomen Punaisen Ristin pääsihteeri Kristiina Kumpula. Professori Pentti Arajärvi alusti järjestötoiminnan merkityksestä ja valotti osallistujille mahdollisuuksia yleishyödyllisen toimintaan kilpailuttamisvaatimusten ulkopuolella. Hän totesi, että kilpailuttamatta voidaan esimerkiksi järjestölle antaa oikeus toimia tietyllä alalla, jos toimija on yleishyödyllinen, toiminta edistää yleistä taloudellista etua, siinä tuotetaan hyötyä, toiminto ei ole kohtuuttoman kallista eikä palvelu estä yrityksiä hoitamasta niille annettua tehtävää. Opetusneuvos Jorma Turusen tutkimuksen Opintokeskuksen merkityksestä järjestötoiminnalle avattiin yleisölle haastattelun avulla ja siihen voi tutustua sekä osallistu.fi sivuilla että osoitteessa:

<https://www.youtube.com/watch?v=IF9VWwb3uOM> Luonto-Liiton toiminnanjohtaja Leo Stranius alusti siitä, miten järjestö hyödyntää opintokeskusta. Sitten Salla Saarinen avasi tulevaisuuden järjestötoimintaa omassa alustuksessaan. Jonna Aakkula keräsi loppuseminaarissa osallistujien näkemyksiä siitä, miten Opintokeskukset ovat onnistuneet tukemaan järjestöjä ja mitä pitäisi vielä parantaa. Näistä näkemyksistä koottiin muistio, joka jaettiin opintokeskuksille Osallistu.fi -sivuston kautta. Koko seminaari nauhoitettiin, ja nauhoituksen voi katsoa osoitteessa

<https://www.youtube.com/watch?v=YKFTck1jr-o>

Hankkeen konkreettiset tulokset esiteltiin järjestötoimijoille paneelin ja rastipisteiden avulla. Paneelia veti Leo Stranius ja osallistajat olivat koonneet kustakin teemasta yhden dian, johon keskeiset tulokset oli koottu. Paneelin jälkeen rastipisteillä päästiin keskustelemaan teemoista enemmän. Osallistujia myös haastateltiin näkemyksiä järjestötoiminnan merkityksestä. Video on katsottavissa osoitteessa

<https://www.youtube.com/watch?v=BcTzJKfdido&feature=youtu.be>

Tilaisuuden tuloksena saatiin uutta tietoa järjestötoiminnan ja opintokeskusten merkityksestä sekä suoraa palautetta järjestöiltä siitä, missä opintokeskukset ovat onnistuneet hyvin ja missä on vielä parantamisen varaa.

Hankkeen talous

Hanke sai Opetus- ja kulttuuriministeriöltä 64 000 euron rahoituspäätöksen. Hankkeen tulot ja menot esitellään tässä kirjanpidon tositteisiin ja kustannuspaikkatapahtumiin perustuvalla raportilla.

Kulut:

Henkilöstökulut

Hankepalkkiot luennoijille -800,00

Työpajavetäjienpalkkakulut -800,00

Matkustuskulut -325,26

Ostetut palvelut -1 371,97

Kokouspaketit -9 125,86

Toimistokulut -359,60

Kirjanpito -1 530

Varsinaisen toiminnan kulut yhteensä -13 512,69

Projektipäällikön työtunnit 20 tuntia kuukaudessa á 60 e eli yhteensä 13 200 euroa

Tilikauden yli-/alijäämä, joka jaetaan hankkeeseen osallistuneiden työtuntien korvaamiseen opintokeskuksille 37 287,31 euroa. Työtunteja käytettiin seuraavan taulukon mukaisesti:

Opintokeskus	Ketkä toimineet hankkeessa	Käytetty aika yhteensä	Maksetaan
TSL	Ari Näätsaari, Mika Ukkonen, Raimo Oksanen, Katri Söder, Inari Juntumaa, Mervi Ylitalo, Sanna Viljakainen	269	
Kansalaisfoorumi	Tuula Hyystinmäki, Jaakko Rantanen, Minna Lepistö, Anna Latva-Pukkila, Joni Sivonen	128	
Sivis	Eeva Jeronen, Lea Lihavainen, Jarmo Siira, Annika Tahvanainen-Jaatinen	137,5	
TJS	Inka Ukkola, Marika Ojala, Merja Hanhela	228,5	
Visio	Mari Tennilä, Ville Ylikahri	134,5	
Kansio	Sanna Hämäläinen, Jyrki Selenius, Annika Kokko	69	
Agricola	Pirjo von Essen	93,0	

KSL	Tiina Huhtala, Anneliina Wevelsiep	46,5	
SFV	Sebastian Girpenberg	0	
MSL	Suvi Kaljunen	86,0	
Työtunnit yhteensä		1192,00	

Työtunnin hinnaksi tulee tällöin 31,28 euroa.

Opit ja johtopäätökset

Hankkeen tuloksena on ennen kaikkea opintokeskusten sisäisen ymmärryksen laajeneminen. Muutoksen hallinnan kannalta tämä on keskeistä, sillä näin saadaan osallistujien tieto, arvot ja kokemus yhdistymään näkemykseksi siitä, mitä tehdään uudessa tilanteessa. Opintokeskusten yhteistyö avaa uusia näkökulmia ja auttaa opintokeskuksissa työskenteleviä kehittymään erityislaatuudessaan. Hankkeessa osallistujat saivat ymmärrystä siitä, mitä missäkin opintokeskuksessa osataan, miten näitä oppeja voidaan jakaa ja viedä yhteisten hankkeiden avulla eteenpäin. Konkreettinen yhteistyö toimii ja sen avulla ohitetaan kilpailuasetelma, opitaan uusia taitoja sekä luodaan ja vahvistetaan verkostoja samalla kun saadaan aikaan konkreettisia tuloksia. Lisäksi hankkeessa opittiin, että yhteinen aloitusseminaari saa hankkeen sujumaan ja ohjaa toiminnat oikeisiin asioihin. Opittiin myös, että hiljaisen tiedon siirtoon ja kauniiseen sekä arvostavaan poistumiseen järjestö- tai opintokeskustyöstä voidaan yhdessä luoda hyviä käytäntöjä kuten kysymyspatteristo sekä säännönmukainen erovuorokäytäntö.

Hankkeessa opittiin, että digitaalisuuden saaminen luontevaksi osaksi kaikkien opintokeskusten toimintaa vaatii lisäpanostuksia. Siksi kehittelemme yhdessä henkilöstökoulutushanketta tästä aiheesta. Hankkeessa vahvistui näkemys, että yhteiset hankkeet ovat oiva yhteisen työssä ja toiminnassa kehittymisen muoto. Opintokeskusten tuki todettiin jatkossakin tarpeelliseksi järjestöjen pitkäjänteiselle toiminnalle. Tämän toiminnan hartioilla suomalainen, moniääninen demokratia vahvistuu.

Hanke kehitti opintokeskusten mahdollisuuksia tukea jäsenjärjestöjen toimintaympäristön muutoksissa hankkeeseen osallistuneen mielestä seuraavasti:

- **itsereflektointi:** mikä /mitkä ovat opintokeskusten tärkeimpiä tehtäviä juuri nyt (yksi on ilmiselvästi kolmannen sektorin ohjaaminen monikulttuurisessa toiminnassa)
- **verkostoituminen:** hanke edisti verkostoitumisajattelun merkitystä ja samalla käytännössä minihankkeena edisti verkosten laajentumista
- **opintokeskus-itsetunto:** yhteiskunnassamme on selkeästi tarvetta opintokeskusten osaamiselle, verkostolle, jäsenyhteisöyhteistyölle, ja opintokeskusten sivistysjärjestöaatteesta kumpuavalle missiolle.
- **osaaminen:** osaaminen lisääntyi – jos ei nyt suurta askelta, niin pienen mutta merkityksellisen askeleen verran – ainakin monikulttuurisuustietoudessa.